

Prikazi, izvještaji.

† P. Artur Vermeersch D. I.

Prof. A. Živković.

Dne 12. srpnja 1936. umro je u Louvainu veoma poznati teolog moralista i kanonista Isusovac P. Vermeersch. Gotovo je sve do svoje smrti bio aktivan kao profesor: u proljeću prošle godine napustio je poradi slučaja kapi svoja predavanja, ostavio Rim i povratio se u Louvain. Tamo mu je 10. svibnja ove godine na svečan način uručena publikacija »Miscellanea Vermeersch« zbornik u 2 sveska, što sadržaje rasprave iz područja moralnog bogoslovlja, socijologije i kanonskog prava od njegovih drugova profesora i bivših njegovih učenika. Taj je zbornik vidan spomen pažnje zaslužnom naučnom radniku na tim poljima nakon 26 godina njegovoga profesorskoga rada u luvenskom teološkom kolegiju i 16 godina na Gregorijanskoj univerzi u Rimu. Čestitao mu je P. Scheurmans rektor kolegija u ime sv. Oca Pija XI., P. Hocedez u ime Gregorijane, P. Creusen u ime katoličkog sveučilišta u Dublinu, Mgr. P. Ladeuze u ime luvenskoga sveučilišta. Ta se svečanost baš radi bolesti pokojnikove nije mogla obaviti u Rimu, nego u Louvainu.

Rodio se P. Vermeersch 26. VIII. 1858. u Ertveldu (Gand). Rano je stupio u Družbu Isusovu (1879.); visoko-školsku je svoju naobrazbu dobio na luvenskom (1874—1879) i na gregorijanskom sveučilištu u Rimu (1886.—1891.), kamo je godine 1918. pozvan za profesora morala nakon smrti profesora Januarija Bucceronija. Jednako vrstan kao moralista i kanonista bio je u Rimu članom konzultorom kongregacija: koncila, redovnika i sv. sakramenata, te članom komisije za autentično tumačenje kanona. Svuda je razvijao neumoran i utjecajan rad, za koji je u svojim naučnim djelima dao obilno dokaza sposobnosti.

Na koncu II. sveska »Miscellanea Vermeersch« str. 371—403 navedene su sve publikacije, sav rad P. Vermeerscha kroz dugi niz godina. Iz toga ogromnoga broja i niza rasprava, samostalnih djela, bilježaka i članaka, uzimamo samo najznatnije i najopsežnije radnje, koje su značajne za naučni profil pokojnikov.

Na prvom mjestu valja spomenuti današnji naučni časopis »Periodica de re morali, canonica et liturgica, koji pod tim naslovom izlazi istom od god. 1927. dok mu početak siže zapravo u god. 1904. kad je počeo izdavati godišnjak »De religiosis institutis et personis«; kasnije s dodatkom: Supplementa et Monumenta. Naslov je mijenjao i u kasnijim godištima tako, da X. godište nosi naslov: »Periodica de re canonica et morali, utilia praesertim religiosis et missionariis«. Od 16. godišta (1927.) je to naučni časopis u izdanju Gregorijanskoga sveučilišta. U njemu je najrevniji suradnik sâm njegov osnivač.

Od posebnih djela spominjemo ova:

1) Epitome iuris canonici cum commentariis; sv. I. god 1932. V. izd. sv. II. god. 1934. V. izd., sv. III. god. 1931. VI izd.

2) Theologiae moralis principia, responsa consilia; sv. I. god. 1933. u 3. izd., sv. II. god. 1928. u 2. izd., sv. III. god. 1935. u 3. izd., sv. IV. god. 1933. u 3. izd.

3) De prohibitione et censura librorum, disertatio canonico-moralis 4. izd. 1906.

4) De religiosis institutis et personis. 2. vol., 1902.

5) Quaestiones de virtutibus religionis et pietatis, Bruges 1912.

6) Manuel social, 3. izd. 1909.

7) Quaestiones de iustitia, 2. izd. 1904.

8) Méditationis sur la Sainte Vièrge, 2 vol. 4. izd. 1930. i dr.

Manjih knjiga asketičkoga, socijalnoga i moralnoga sadržaja ne nabrajamo. U svemu ih ima što manjih što većih oko 40. Velik je broj članaka razasutih po stručnim listovima: »Nouvelle revue theologique«, »Jus pontificium«, »Gregorianum«, »Revue apologetique« i dr. Godište XI. zagrebačkoga »Života« donijelo je njegov članak »Quadragesimo anno«, a posljednji mu je prinos bio u br. 1. teološkog časopisa »Quartalschrift« (Linz) o moralnom pitanju periodičkoga uzdržavanja u braku.

*

Za pok. P. Vermeerscha se može reći, da je i kao moralista i kao kanonista stajao na visini. Ispravno je ustvrditi, da je u prvom redu i prije svega bio kanonista. Dva njegova velika djela svjedoče o tomu nedvojbeno. Stil mu je u latinskim knjigama i raspravama težak i opor, ali je sadržaj rezultat savjesnog rada i

marljivoga proučavanja. Prikazivanje ponegdje dosta zbijeno, zato teško razumljivo na prvi mah, i ako puno misli i pogleda za potrebe suvremenoga života. Ono, što su neki moralisti, slijedeći stope svojih pretšasnika otrag 50 i više godina, propuštali u svojim izvodima, ne propušta P. Vermeersch. On ima otvoreno oko za promijenjene prilike našega suvremenoga života, pa naglasuje, da treba pozitivno odrediti stav prema tim i takovim prilikama u kakove se grupiralo današnje društvo. Stare istine imaju u sebi snage, da se ogledaju i s novim životom, njegovim potrebama, pogibeljima i prelomima. To vrijedi naročito za pitanja de sexto, septimo i octavo decalogi praecepto. Kod tih je pitanja iznosio i svoje originalne pažnje vrijedne poglede i predloge. U tim i takovim životnim prilikama treba reći pojedincu, što mu je činiti i to ne samo ono, što je najnužnije, nego što je najbolje. Ne samo ono, što se mora, nego na prvom mjestu, ono što je bolje, što će donijeti dobar plod: ugrijati srca, ublažiti bijedu, povećati ljubav!

Taj općeniti stav razvija P. Vermeersch kod pojedinih pitanja, a najviše ondje, gdje je najpotrebnije: u pitanjima socijalne pravde, u traktatu o kardinalnoj kreposti pravednosti.

Pokojnika su zato jednako zanimala pitanja socijologije i prava kao i pitanja morala: polazio je ispravno s gledišta, da su ova polja naročito u naše vrijeme ozbiljno povezana, pa da je u skladnom rješenju, koje je rezultat ispravno shvaćene njihove povezanosti, rješenje velikih potreba našega doba. A s druge je strane kao pravi Božji sluga u redu sv. Ignacija znao i osjećao, da su sva ta naučna mudrovanja izlišna i bezuspješna, ako u dušama onih koji pišu, jednako kao i onih za koje se pišu knjige i rješenja, nema ispravnog, odanoga, iskrenoga i dubokoga pouzdanja u Boga, Oca svijetlosti i milosti! Radi toga se učenjak hvata pera i piše aske tička razmatranja o Bl. Gospi, a osobito o presv. Srcu Isusovu, sijući tako dobro sjeme, natapajući zemlju i pripravlajući tlo, da »principi, odgovori i savjeti«, što ih daje u moralci donesu doista jednom ploda i povedu narode na puteve Gospodnje!

Pokojnik je zaklopio svoje oči, zauvijek u jedno vrijeme, koje se nikako ne može pohvaliti, da stupa stazama, što vode k smirenju i socijalnom blagostanju naroda. Ali kad nakon burnih, bolnih i borbenih dana zasine toj Evropi u kojoj je on djelovao, dan mira i zadovoljstva, bit će to, ne na posljednjem mjestu, također i zaslu ga vrloga pokojnika P. Vermeerscha. Vivat in Deo!